

3. szöveg – Pauk Anna (Auschwitz – Birkenau)

Az állomáson azon igyekeztem, hogy a kanizsaiak között maradhassak, mikor beszállásolnak a vagonokba. Sajnos ez nem sikerült. Csak álltunk az állomáson, mindenki izgatott és nyugtalan volt. Amikor kitereltek minket a barakkból, még fogalmunk sem volt, hogy nem egyszerű **Zählappell**re kell mennünk. De **stubováink** sem tudták, hogy elszállításra kerülnek a németek, így el sem „köszöntünk” tőlük, csak a **birkenau**i pályaudvaron eszméltünk rá, mi történik velünk. Mikor aztán elhangzott, hogy „einsteigen”¹, óriási tolakodás és kavarodás tört ki. Magam sem tudom, hogy keveredtem fel a vagonba. Ezúttal hozzánk csaptak újabb **Häftlinge**ket, csupa máramarosi, beregszászi, újvidéki és kassai nőket. Így, mi szegény 70 kanizsai, megint csak egyedül maradtunk, mint „mamelandiak”².

*

Miután begyömöszöltek bennünket a blokkba, ütésekkel és szitkozódásokkal bedirigáltak a **kójákra**, ahol maximum öt embernek lett volna hely, de tizennégyen lettünk beszorítva. Hogy kik voltak a társaim, még csak meg sem tudtam nézni őket, mert koromsötét volt, csak azt hallottam, hogy leginkább **jiddisül** beszélnek. Ülni nem lehetett rendesen, mert vállban meg kellett hajolni, lábaimat hat hétig hiába igyekeztem kinyújtani, vagy elviselhetően elhelyezni. Úgy éreztem, ebben a pózban percekig bírom ki.

Végre nagy küblikben kávé-t hoztak. Ez volt az első találkozásom a lágerkávéval. Világos, keserű és zaccos folyadék, de mégis boldogan nyúltam a déli elmosatlan, kormos edényben felém nyújtott szörnyű folyadék után, mert elviselhetetlenül szomjas voltam. Mohó kortyokkal ittam. Kójtársaim vad erővel rángatták ki kezemből az italt. Az állati ösztönök felülkerekedtek, átvették uralmukat, és emberi lelkeinket birkenaui mintára gyúrták át.

---

¹ Beszállás!

² Vagyis az anyaországból, Magyarországból jövő; mivel Máramaros az első világháború után Romániához került. Az itt élő zsidóság többsége szegény, szigorú hagyományokat őrző közösségekben élt, akik anyanyelve elsősorban a jiddis volt.

4 női sors Multimédiás Oktatási Anyag

*

Fáradtan, fázva, éhesen, kimerülten érkeztünk meg másnap délután egy nagyvárosba – Gelsenkirchen – egyik külvárosi állomására...

A gyár elég messze esett a láger területétől, így reggel 4 órakor volt ébresztő, fél 5-kor **Zählappell** és 5 órakor indultunk. A munka 6 órakor kezdődött, alig világosodott még. Általában 25-30 fős csoportokra osztottak bennünket, egy gyári illetékes pedig kiadta a munkát, hogy aznap mit kell elvégeznünk és mi katonai felügyelet mellett dolgoztunk a kiosztott feladaton. Irtózatossá és piszkos munkát végeztettek velünk. Este 6 óráig tartott a munkanap, de eleinte, amikor még sokáig világosak voltak az esték, bizony este 7-8 óra is volt, mire visszatereltek bennünket a lágerba. ... Mikor halálfáradtan, elgyötörten hazaértünk a gyári munkából, befogtak minket lágertakarításra, ételhordásra és egyéb házi munkára. Állatoknak tekintettek minket, s így is bántak velünk. Verés itt már nem nagyon volt, csak parancsolgatás, lenéző szöveg, különböző büntetések stb. Kosztot nagyon keveset kaptunk. Reggel egy tea s egy darab lágerkenyér, ebéd a gyárban.

*

Ment, ment velünk a vonat és másfél napi zötykölődés, éhezés, fázás után megérkeztünk Thüringiába egy kisvárosba, amit úgy hívtak, Sömmerda. ... Kiszálltunk a sömmerdai állomáson. Felsorakoztunk ötös sorokban, kb. kétezren lehettünk, kopaszon, piszkosan, elgyötörve, fáradtan és éhesen. Elindultunk a kisváros utcáján a barakk felé. Szép rendes, tiszta kisváros volt. Tele egyemeletes kis családi házakkal, kertekkel, tisztára söpört utcákkal. Megérkeztünk ez új városrészbe, ennek egyik részén állt a barakk. Itt faépületek voltak, összesen négy darab, melyben épületenként 500 embert helyeztek el. Mi kanizsaiak az első épületben laktunk. Az épületben elől helyezkedtek el a beregszásziak, középtűt a máramarosiak és legvégül a kanizsaiak. itt nem kóják voltak, hanem ágyak. Minden barakkban volt középen egy széles út s két oldalon négy-négy sorban álltak a háromemeletes ágyak, mindegyiken három fekhely alul, középen és legfelül.

*

A hatalmas gyár, ahová dolgozni hoztak bennünket – Reinethal Borsig Sömmerda –, tengeralattjáró-alkatrészeket gyártott. Mikor megérkeztünk, én még a tüdőgyulladásomból nem

4 női sors

Multimédiás Oktatási Anyag

épültem fel teljesen, és minden este belázasodtam, a hosszú utazás és a bombázás utáni napok Gelsenkirchenben annyira megviseltek és legyengítettek, hogy még a **Lagerführer** is látta rajtam, hogy milyen beteg vagyok: így nem a gyárba osztott be munkára, hanem a varrodába, ahol kb. 8-10-en dolgoztunk. Egyszer csak legnagyobb rémületemre bejött az a néhány katona, aki velünk maradt, és behozták zubbonyaikat, hogy fejtsük le róla a **Wehrmacht**-jelvényeket és helyette az **SS**-jelet varrjuk fel rá. Ezek után nem tudtam megállni, hogy meg ne kérdezzem egyiküket, hogy most, miután SS-ek lettek, kínozniuk kell-e bennünket. A katona így felelt: Es macht nichts. Der Kerl bleibt der selbe.³

---

³ Nem tesz semmit. A legény nem változik.